

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Rheni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66469](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66469)

PROVINCIA
RHENI.

ERSANTVR in Rheni Prouincia Collegijs nouem ducenti, & octoginta quattuor de Societate, In Collegio Coloniensi triginta, in Treuirensi tres, & septuaginta, in Moguntino duo, & quinquaginta, in Herbipolensi quattuor, & quadraginta, in Fuldensi sex, et viginti, in Confluentino quattuordecim, totidem in Heiligenstadiensi; in Spirensi quindecim. In Collegio Molsheimensi nostrorum numerus inconstans fuit; nunquam tamen pauciores quattuordecim. Paderbonnæ spe futuri Collegij sex adhuc è nostris commorantur. De vita exiere duodecim. In societatem recepti quinquaginta.

COLLEGIUM COLONIENSE.

Colonia nostri hætenus in angustiis, incertisque Cædibus ita habitauerunt, vt inter annos triginta (tot enim sunt, ex quo societas eam in urbem venit) neque precio aliquo, neque precibus, cum viri grauiissimi sua pro nobis studia interposuissent, templum aut locum lege ecclesiastica immunem, ac liberum ab senatu impetrare potuerint. Prima spes anno superiore affulsit, ædibus certis, & commodis à D. Andrea Decano attributis: hoc autem anno etiam proximum illis D. Agatij Monasterium, summa hæreticorum inuidia, catho-

catholicorum voluntate, & eleemosinis coemptum est: nihil tam præter spem vnquam. idque nunc agitur, vt tota ædificatio nostros ad vsus accommodetur. In Gymnasio nostro auditores numerantur circiter mille; ex ijs creati Baccalauri sunt quinquaginta, licentiatii sex & viginti, Magistri septem, & viginti. Omnes autem quicumque nostras ad scholas accedunt, vsitato illius Academiæ more, initio generalem confessionem faciunt: eaque præterea sunt indole virtutis, vt plerique sua sponte octauo quoque die crimina expient: communicent vero frequenter. Qui in B. Virginis Congregatione numerantur, ij reliquos discipulos virtute, ac pietate præcedunt, vel propter multas virtutis quas habent exercitationes, vel quod nisi spectatis, probatisque aditus ad eam non est: itaque Abbas S. Trudonis. (quod monasterium est in Leodiensi diocesi positum) cum pia sodalium studia, exercitationesq. cognouisset; per internuncium petijt, vt ipse cum Fratribus duodecim ad eos aggregaretur. Eadem etiam postulata fuere Amstrodamsium religiosorum quorundam; qui Vuesaliæ ob catholicam fidem exsulant. In templo nostro communicant ad numerum millium quadraginta sex: confessi plurimi, adeo vt Sacerdotes decem ad omnium excipiendas confessiones non essent satis; in ijs generales fuere centum, & quinquaginta. Ab heresi in catholicam religionem venere triginta: grauissimis tentationibus liberati duodecim: mulieres quatuor à meretricia vita reuocata. Monachus quidam,

dam, cum à religione, fideque catholica descivisset, sacrilegis sese nuptiis miscuit, multosque liberos suscepit: is post annum decimum octavum, generali facta confessione, ad catholicam fidem, suamque religionem vxore non inuita reuertit. Sacerdos cum annos triginta in omni scelerum impuritate vixisset, plurimosque suo exemplo corrupisset; expiatis tandem sceleribus vitam Sacerdote dignam instituit. Adolescens, cum matris suafu, nobilem, ac diuitem puellam rapuisset; sibiq. despondisset eo consilio, vt in eius bona succederet; multorum malorum facès incenderat: is, nostris similiter auctoribus, purgatis generali confessione criminibus, puellam parentibus restituit, atque cum ijs in gratiam redijt. Coniuges duo per annos octodecim nulli Sacerdoti peccata confitebantur; propterea quod satis existimabant esse ea Deo confiteri: cuius erroris ab vno de nostris discipulis conuicti, cœperunt crimina ritu catholico expiare. Mulier quædam cum à marito, catholicaque religione ad Anabaptistas primum, deinde ad Lutheranos defecisset, incestasque nuptias cum Sacerdote contraxisset; ac rursus à Lutheranis transfisset ad Calvinianos; multis calamitatibus, terroribusque vexata, post multos annos ad se redijt, factaque multis cum lacrimis generali confessione cum Ecclesia, & marito est reconciliata. Nec minus illustris in aliam mulierem diuina exstitit misericordia; hæc sensim in teterrima flagitia progressa, eò peruenit impietatis, vt Sanctissimū Eucharistiæ sacramentum furto ablatum in cistam in-

clu-

cluderet, idque omni afficeret iniuria, vocibus illis impie insultans, Tu ne christianorum es Deus? tandem nostrorum commota concionibus scelus agnouit, sacramq. hostiam ad confessarium detulit. Quid vero dicam, fratres carissimi, de alia femina religiosa, quæ ad eam descendit animi desperationem, ut christiana fide abiurata, scripto sese dæmoni manciparet, eumq. assidue precaretur, ut quamprimum se abriperet. Cum autem dæmon cunctari diutius videretur, mulier verita, credo, ut soli scripto fides haberetur; quater communicat, Deumq. præsentem de nefaria illa deditione testatur. Cum ne ita quidem, ut à dæmone raperetur, impetrare potuisset, cogitauit dæmonem forte religiosum vestitum horrere: itaque eo sibi detracto, dæmonem inuocare cœpit, ut aliquando iam se tolleret. Sed ne tum quidem dæmon accessit, Deo videlicet non permittente, qui tandem per unum de nostris mulierem ad spem veniæ excitauit, animique tranquillitati restituit.

Sacerdos è nostris, cum in oppido Iuliacensis Ducatus conciones aliquot habuisset, amplius sexcentas confessiones audiuit, aliaq. multa è re diuina gessit.

COLLEGIUM TREVIRENSE.

Collegio Treuirësi Domus Probationis coniuncta est: itaque tironum primo res, deinde veteranorum exponam. Adulescens quidam, dum Moguntia apud nostros operam Philosophiæ daret, mentem societatis ineundæ diuinitus suscepit. quod consilium, licet

licet is propter parentis metum modis omnibus dissimularet, & occultaret, tamen hospitem non fefellit; à quo certior de re factus pater, Moguntiam aduolat; filioq. ad se vocato, quæ audiat proponit; quærit, vera ne sint. Adolescens patris oratione adductus, aperte, atque ingenuè id quod erat, confitetur: se, cum ægrotaret, vouisse nostræ fore societatis; voti damnatum Dei benignitate exsoluere id velle. Pater accensus ira filium vestibus omnibus exiit, libros, sacras imagines, rosaria adimit; custodes, ne quò effugiat, ponit; altero die, re cum cognato viro primario communicata, in patriam retrahit, ibi eum artificiose in cubiculum perductum in catenas coniicit; omniumq. colloquio interdicit; sacrarum dumtaxat litterarum volumen ex Luteri interpretatione reliquit. Sub vesperam redit pater bene potus, quærit de filio, an adhuc in sententia persistat, volumenque perlegerit: filius millies se respondit moriturum, prius quam vel de sententia depellatur, uel hereticum librum sumat in manus. Tunc ille in multo impotentior rem rabiem incitatus, pugnis, unguibusq. filium ita laceravit, ut ore contuso, liuidoque diu cibum is capere non posset, atque ad eum furorem prolapsus est, ut pugionem quæreret, quo filium confoderet: sed commode eum filius alter natu minor id metuens patri ad verbera intento clam subduxerat: ægreq. tandem matris interuentu eius furor est repressus. Postero die filium rursus aggreditur, sic paratus, ut ni de sententia is se deduci pateretur; pollices, indicesq. præcideret: quo scilicet neque sacris initiari posset, neque in
socie-

Societatem recipi. Itaque cum filio schedulam obtulisset; caueri, inquit, mihi à te volo tuo chirographo, societatis Iesu te non futurum. cum autem filius id iam sibi non integrum esse diceret, propterea quod voti religione impediretur: mea isthac, inquit ille, erit religio; tu tantum mihi morem gere. Filius, cum patris vrgeretur minis, neque alia ratione posset elabi; prudenter scripsit, se ad societatem non accessurum, modo ipsum pater voti religione liberare possit: quod intelligeret vel ea promissione facta, nihil hominus se vt antea voti religione teneri; neque patrem ea in re auctoritatem vllam habere. Hoc filij promisso contentus pater, querendum sibi amplius non putauit: catenas tamen non detraxit. Interea litteræ ab Academia Mogunina veniunt ad patrem, que iubebant eum, graui multa proposita, filium Moguntiam mittere, vt Magister crearetur (sub ipsum enim examinis diem pater reuocauerat) quare cum ea syngrapha satis ille sibi cautum existimaret; filium liuenti adhuc facie, Moguntiam remittit: ipse paullo post subsequitur. Adolescens, vt omnem à se auerteret suspicionem, æqualium ludis, & colloquijs indulgere, conuiujs interesse, aliaque his similia de industria solito liberius agere. Itaque cum pater domesticis negotijs reuocaretur, nihil iam de filio suspicans, Moguntix eum cum fratre reliquit. Paucis post patris profectionem diebus, adolescens magister creatur rebus omnibus ad reditum comparatis, fratrem præmittit; ipseque quod publici testimonij litteras nondum accepisset, eam causam moræ prætexens, in
vrbe

vrbe substitit: inde clam omnibus Treuiros ad Noui-
 tium proficiscitur. Pater cum filij moram miraretur,
 Moguntiam se contulit; cumque filium non inuenisset,
 suspicatus eum apud nos delitescere, ad Collegium venit:
 responsum ei à P. Rectore est, neque filiū in Collegio esse,
 neque se scire vbi sit. Ille ratus verba sibi dari, succensus ira,
 pugionem quo erat præcinctus, eduxit, vt Rectorem interficeret:
 verum cū fores Collegij clausas vidisset, continuuit sese;
 atque vt ipse postea fassus est, negotium transegisset, si liberum
 receptum habuisset: adiuit tamen Moguntini Archiepiscopi
 Vicarium, atque apud eum criminatus est, filiū mendacio
 inductum vi in Collegio detineri. Vicarius P. Rectorem vocari
 iubet, quid pater adolescentis quæratur ostendit. Rector
 exposuit omnia, quæ is crudeliter in filiū commisisset,
 hoc vno nomine, quod Societatis esse vellet: ceterū se
 ei iā dixisse neq. adolescentē in Collegio occultari, neq.
 se scire vbi sit. His auditis Vicarius hominē grauitè
 incusauit; edixitq. ne quam nostris amplius molestiā
 exhiberet. Qua pronūtiatione à nostrorū iniurijs
 abstinuit ille quidem, verū se vel ad annū decimum
 filio brachiū, aut pedē amputaturū minitatur:
 frater autē incedere dicitur sclopo armatus, vt
 obuiū quemq. è nostris interficiat. Interim vero
 adolescens magna animi constantia in proposito suscepto
 persistit, & ad perfectionē contendit. Eadē animi
 fortitudine alter fratri restitit, qui vt ipsū à Societate
 deduceret, leucis amplius triginta missus à parentibus
 venerat. Hæc de tironib^{us}: venio ad veteranos. In præter
 publicas cōciones, quæ tū in nostro, tū in sūmo templo

tēplo haberi solēt; in tribus præterea sacrarū virginū
 cœnobijs priuatas adhortationes habuere, Generales
 confessiones audierunt ita multas, vt vnus Sacerdos
 trecentas exceperit. Hebdomadis singulis in æde no-
 stra communicant circiter trecenti; festis autem cele-
 brioribus mille, & ducenti. Mulier quædam cum ob
 mariti importunitatem, diuorium facere meditare-
 tur, à multis passuum millibus consilij causa ad nos
 venit; itaq. quòd Dei beneficium est, confessarij ora-
 tione est permota, vt ad omnes coniugij molestias per-
 ferendas animo instructo, paratoq. domum reuerte-
 rit. Alia mulier spectris quibusdam horrificis sic à
 dæmone vexabatur, vt ob desperationem, eodem se
 funiculo, quo crines ligabat, seipsam suffocare conare-
 tur; à quo facinore concursu domesticorum impedita,
 confessioneq. ab vno de nostris expiata, mentis tran-
 quillitati reddita est. Luteranus minister quidam con-
 cione absoluta in suggestum adscendit, omnibusq. au-
 dientibus hæresim detestatus, catholicæ fidei pro-
 fessionem pronunciauit: is conuictor nunc est, sacræq.
 Theologiæ operam dat diligenter. Missiones aliquot
 factæ sunt in pagos vicinos, in quorum vno Sacerdos
 confessiones audiuit trecentas. Alius Sacerdos Lu-
 tembergi Quadragesimæ tempore concionatus, mul-
 torum Principum virorum confessiones excepit; ali-
 quot etiam ab hæresi ad Ecclesiam traduxit; per-
 motique sunt ciues, vt de collegio instituendo cœpe-
 rint cogitare.

COLLEGIVM MOGVNTINVM.

Collegij Moguntini scholæ pestilentia non nihil hoc anno disiecta sunt; scholasticos tamen maximam anni partem numerauimus septingentos; ex ijs Baccalauri triginta quinque, Magistri vnus, & viginti creati sunt. Adolescens cum ex furore quodam se in aquas præcipitare constituisset, sumpta post generalem confessionem Eucharistia, redijt ad sanitatē. Cuidam capitis damnato, cum ad supplicium duceretur, Sacerdos è nostris præsto fuit: is tanta cum fortitudine, & patientia supplicium pertulit, vt eius potissimum exemplo commotus quidam è turba culpæ eiusdem affinis, Patrem postridie conueniret, eique generaliter cõfiteretur. Archiepiscopus Moguntinus Collegij Fundator, ac tum de Collegio, tum de Societate vniuersa optime meritis vita decessit: cuius morte ob egregiam vitæ illius sanctitatem grauissimum vulnus toti imperio inflictū videri potuisset; ni ædis maxima Præpositus vir prudentiæ, doctrinæque singularis, omnium sententijs electus, bene etiam in posterum nos sperare iussisset. Is cum ea ipso die, quo Archiepiscopus est creatus, ab summo templo in arcem maxima pompa, & frequentia deduceretur, vidit in turba P. Rectorem, eiusque dextram prensans singulari amoris significatione appellauit. Postridie eius diei Herbipolensi, & Vormatiensi Episcopis comitatus, templū, & Collegium nostrum inuisit; templum etiam picturis egregijs ornandum curauit. Idem cum Augustanis ad comitia proficisceretur, P. Rectorem secum dedu-

M xit;

fit; ut eius opera, & consilio, si qua de religione controuersia incidisset, ueretur.

COLLEGIUM HERBIPOLENSE.

Herbipoli nostri adhuc omnes disciplinas, quae quidem religiosi viri alienae non essent, Societatis instituto docuerunt. Magistri enim sunt omnino quattuordecim, quorum tres Theologiam, Philosophiam quattuor, Humanitatem profitentur septem. Cum autem Episcopo ea Academia imperfecta, & inchoata uideretur; disciplinas reliquas, cōductis externis doctoribus, adiungere cogitauit. Itaque impetratis à Pontifice maximo, & Imperatore diplomatis, sūma hominū celebritate, re diuina rite peracta, Academia promulgata est: quam promulgationem bidui disputationes Theologiae, Philosophiaeque sunt consecutae; nonnulli etiam, qui ante aliquot annos Philosophiae cursum absoluerant, Baccalauri, & Magistri creati. Discipulorum porro in nostris scholis quingentorum, & quinquaginta numerus est; Conuictorum centum viginti quattuor. Qui in B. Virginis sodalitate numerantur, ij praecipua sunt apud omnes existimatione, sic prorsus ut Abbates duo magnae auctoritatis viri, inter eos ut referrentur, postulauerint. Doctor etiam Theologus, qui Principis consiliarius, & concionator est, spiritualibus exercitijs hebdomadas aliquot institui voluit. Festis diebus varijs in locis concionantur de nostris quinque; plerumque etiam septem; neque sine fructu, ab haeresi enim reuocati sunt triginta, plurimi vniuersae vitae maculas confessionis sacramento eluerunt.

COLLEGIUM FULDENSE.

Fuldæ inter nostros discipulos duæ sunt institutæ sodalitates, altera B. Virginis Mariæ nomine, sanctiss. Sacramenti, altera: his propositum est, ut sacrosanctæ Eucharistiæ cultum, atq. honorem, quacumq. possint ratione amplificent, quare octavo quoq. die comunicant, aliosq. suo exemplo, & cohortatione ad idem inuitant, ac sese, ut est captus adolescentium, contra hereticorum argumenta comparant diligenter. Concionum, confessionumq. fructus idem qui solet. Populi studium, ac pietas cum alio tempore, tum eo maxime spectata est, quod P. Rectore ob Christiana reip. calamitatem preces, ac litanias nostro in templo publice sunt indictæ; eas enim inusitata hominum frequentia à mane vsq. ad vesperam celebrauit. Fuldensis Præsulis uxor Demone correpta, cum eam frustra sepe Lutheranus concionator curare aggressus esset; diuina tandem ope à nostro Sacerdote sanata est. Teutonius Magister Fuldensis Præuincie Gubernator, omnem nobis, præstat humanitatem; suaq. auctoritate efficit, ut Fuldæ minus periculose nostri versentur. Enrici Ducis uxor cum à viro multis precibus impetrasset, ut aliquem de nostris haberet; missus ad eam Bransuigiam est R. Gerardus lapidanus, qui non modo ipsius Ducissæ, sed etiam Germanorum, & Italarum plurimas confessiones excepit. Is Pater mirum in modum animos hominum sibi adiunxit, tum modestia, & grauitate morum; tum quod multos demonibus obsessos liberauit: itaq. cum ibi decessisset, funus ei quàm amplissimum catholico ritu curarunt;

M 2 atque

atque in monasterio tribus ab vrbe passuum millibus,
honorifice condiderunt,

COLLEGIUM SPIRENSE,
& Confluentinum.

Spiræ ob pestilentie metum discipulorum nume-
rus nonnihil est imminutus: noster tamen labor,
quem in ijs instituendis posuimus, egregie constitit.
Adolescens quidam, cum parentes ad hæresim lute-
ranam defecissent, sponte domo paterna cecidit; de-
sertusque à suis precario cogitur victitare, elegit-
que mendicus, & abiectus esse in domo Dei potius-
quam cum diuitijs in tabernaculis peccatorum. Ali-
qui etiam quod palam se se pro catholicis gerant,
pugnis, calcibusque male ab hæreticis accipiuntur.
Multi ex vicinis hæreticorum locis confessionis
gratia ad nos veniunt, ex quorum numero fuit
Principis hæretici Præfectus; is etiam uxorem
hæresi Calviniana infectam artificio quodam ad nos
perduxit; quæ tandem cum Ecclesia reconciliata, &
à peccatis generali confessione purgata, sacram Eu-
charistiam cum marito rite suscepit. De Collegio Con-
fluentino nihil occurrit in præsentia, quod à proximis
litteris diuersum sit: nisi forte vultis hoc scire, quod
certe vultis. Nostri ex angustijs scholarum superiorum
annorum in laxiorem habitationem distinctam in clas-
ses quinque commigrasse: quod gymnasium senatus, si-
mul nostri ludum aperuerunt, à fundamentis extru-
xit. In studiorum renouatione consiliarijs, senatuque
Confluen-

Confluentino presentibus, Archiepiscopus diplomata promulgari iussit, quibus ipse nos, discipulosque nostros civilis magistratus actioni, potestati-que excipiebat. Neque præterea cessat optimus Antistes quibus alijs potest rebus nostram Societatem ornare: Collegium enim annuis in perpetuum vectigalibus stabilivit; multaque munera cum in nostrum vitium, tum in templi ornatum dedit: fecitque nostris libere in vniuersa diœcesi Societatis ministeria exercendi potestatem.

M I S S I O P A D E R B O R N E N S I S.

Tertius annus est, ex quo nostri vocatu Canonice, mandante Pontifice maximo, sedem Paderbornæ posuerunt eo consilio, ut ibi Societatis Collegium institueretur. Cum autem rem extrahi longius videret P. Prouincialis, nostros inde reuocare constituit; id quod canonici egre admodum tulere, Patrique Prouinciali per litteras institerunt, ne inde nostros remoueret: daturus se operam, ut vectigalia duplicarentur, & habitatio laxaretur; scholas quoque ciuitatis se nobis tradituros polliciti sunt, ex quibus duæ adhuc in nostra sunt potestate; cum enim publicus ludimagister Calvinianus hoc anno mortuus esset, rogatu Canonice vnus è nostris suffectus, scholæ illius gubernationem suscepit; ceterasque deinceps ad nostros delapsuras speramus. Sex igitur sunt in vniuersum Paderbornæ de nostris; qui cõcionibus, alijsque ex instituto muneribus in proximorum salu-

M 3 tem, &

tem, & hereticorum conuersionem inuigilant. Dynasta quidam cum acerrimis conscientie stimulis angeretur, Societatis fama commotus, aliquot passuum millium itinere ad nos contendit; factaque confessione tranquillatus est. Puer natus annos quattuordecim cum a Demone ita vexaretur, ut tum ceteros, tum parentes ipsos gladio sepe inuaderet; aqua benedicta, diuiniq. agni sacra imagine liberatus est: quibus remedijs iisdem consultum puellae est, quae demonis opera ad instar follis inflabatur.

